

GOSPODARSKI VESTNIK

Št. 9.

V Gorici, dne 1. septembra 1927.

Leto V.

Izhaja enkrat na mesec. Stane letno
10 lir. — Posamezna številka 1 liro.

Uredništvo in uprava v Gorici, Via S.
:: Giovanni štev. 6., I. nadstr. ::

== Ponatis je dovoljen le s popolno navedbo vira. ==

F. C.

UPANJE IN VARČEVANJE.

Ako slopiš na deželo, ne slišiš nič drugega kakor tožbe o pomanjkanju denarja. Malo kdaj oziroma nikdar pa ne čuješ o razvadi, ki slabše deluje na kmetsko gospodarstvo kakor denarne težave. Ukoreninjeno in pogubno razvado našega ljudstva nazivljemo kupovanje na upanje.

Že pred vojno smo imeli s kupovanjem na upanje naravnost porazne izkušnje. Stolero kmetij je šlo pod težo tega bremena na boben. Vojna je vplivala na naše ljudstvo vsaj toliko, da se je z malimi izjemami odvadilo kupovanja na upanje. Toda pri nas je že dolgo ukoreninjeno prepričanje, da se pod nobenim pogojem ne smemo odpovedati stari običajem. Zato se ne smemo čuditi, ako se je naše ljudstvo po končani vojni povrnilo k stari razvadi.

Naše gospodarstvo se od končane vojne sem nahaja v še ne popolnoma urejenem stanju. Radi tega si naš kmet ni mogel nikdar napraviti jasnega pregleda čez svoje dohodke, ki so vsakega leta manjši. Letni obračuni s trgovcem so porazno vplivali na duševnost malega gospodarja. Posledica tega: kmetija me ne more več preživljati in zato je najbolje, ako jo prodam in se izselim. Kaka zmošta!

* * *

Stalno naraščanje vrednosti lire nam je vsililo prepričanje, da je treba resno misliti na to, kako bi se na najboljši način prilagodili današnjemu položaju. Prva odpomoč bi bilo varčevanje.

Varčevanje je ona dobrina, ki vodi do blagostanja. Kdor varčuje, spravlja na stran gotovi del svojega današnjega zaslužka za jutrnje potrebe. Vsako dobro upravljano trgovsko ali industrijsko podjetje poslavlja koncem vsakega poslovnega leta del dobitka v rezervni zalog, ki mu je potreben v različne svrhe, kakor n. pr. v pokritje letnih primanjkljajev za časa slabih let.

Tudi kmetija našega poljedelca in vinogradnika je podjetje, katero je mogoče dobro upravljati, ako gospodar varčuje, ako gospodar od prodaje svojega pridelka odtrga vsaj neznačen del za bodoče potrebe, bolezni, nepredvidljive nesreče itd.

Skrajni čas je že, da se odpovemo kupovanju na upanje, skrajni čas je tudi, da odpravimo vse one nepotrebne izdatke, ki so nam ostali kot posledica vojne. Današnji težki časi nam dokazujejo, da je pod varčevanjem treba razumeti zdravo, delavno, družinsko, ledaj moralno življenje na sploh. Prihranki nam dajejo moč do življenja, nam dajejo upanje v bodočnost. Varčujmo torej!

VINOGRADNIŠTVO.

GLAVNA PRAVILA ZA TRGATEV.

Vsako leto je naš list pisal o trgatvi. To hočemo storiti tudi letos, pa bolj na kratko in v jedrnatih pravilih, ki so sledeča:

1. Grozdje trgaj kolikor mogoče kasno, da bo dobro dozorelo in močno sladko. Kdaj je grozdje godno za trgatve, določijo z večkratnim poizkušanjem z moštno tehtnico. Če opaziš, da grozdje pridobiva dan za dnem na sladkosti, ne da bi gnilo, ali kako drugače preveč ne izginjalo, puščaj ga na trti kolikor več časa mogoče. Grozdje smatramo, da je tedaj dozorelo, ko gotovo število jagod, recimo lisoč, doseže največjo težo. To se zgodi takrat, ko preneha orumenelo trtno listje delovati, in ko radi tega preneha dotok sladkorja v grozdje. Grozdje sicer tudi od tega časa naprej postaja slajše in slajše, ali to ne radi prirastka sladkorja, ampak radi vode, ki izhlapeva iz sušечеlega se grozdja. Vinogradniki, ubogajte ta nasvet, ker le s kasno trgatvijo bomo lahko dosegli kdaj izvoz naših vin!

2. Trgaj samo zrelo grozdje. To pa je mogoče samo, če tržeš v presledkih. Potrži najpoprej zgodaj zoreče grozdje, potem ono, ki dozori ob glavni trgatvi. Pri tem pa puščaj ono kasno zoreče grozdje za zadnje dni trgatve. Če tu pa tam naletiš na močno nedozorel grozd, pusti ga na trti, ker si s takim grozdem pokvariš vino. Pozneje ga bodo našli otroci, ki bodo »repkali« po vinogradih, pa ga bodo veseli.

3. Pri trgatvi loči gnilo grozdje od zdravega. Zato moraš imeti dve posodi s seboj; eno za zdravo, in eno za gnilo grozdje. Najlažje ločiš gnile dele na grozdju od zdravih s posebnimi škarjami za trgatve, ki so v renski dolini splošno v rabi. S temi škarjami je mogoče tudi odrezati grozd brez streslajev, pri katerih popadajo močno zrele jagode po

lehi. Že radi tega se nabava takih škarij zelo izplača.

4. Če pri trgatvi nimaš sile, ne začeni trgati, preden se ni jutranja rosa posušila na grozdju. Isto tako ne trgaj takoj po dežju, ko je grozdje od dežja še mokro. Ob dežju pa trgaj samo v skrajni sili.

5. Nekaj dni pred trgatvijo počisti, operi, osnaži in pripravi vso posodo in orodje, ki ga boš rabil pri trgatvi. Ne zanašaj se na zadnji dan; zlasti pa, če boš moral klicati sodarja ali kovača, ki imata navadno te dni dela čez glavo. Če si boš moral nabaviti mastilnico ali stiskalnico, ne glej toliko na ceno, kakor na kakovost orodja. Zlasti stiskalnico moraš kupiti tako, da bo trajna in tropine dobro iztisnila, ker tropine imajo danes le zelo majhno vrednost. Ne kupuj onih visokih in ozkih stiskalnic, s katerimi ni mogoče tropin dobro iztisniti, ampak le one, ki imajo koš le toliko visok, kakor je širok. Seveda mora biti tudi vijak v redu, a matica naj bo opremljena z diferencialnim zvodom, ki omogoča močan pritisk.

6. Večletna izkušnja nas uči, da je na splošno vpeljana žveplanje mošta, ali še boljše neizmaščene grozdja, za vino, bodisi belo, ali črno zelo koristno in v mnogih slučajih tudi neobhodno potrebno opravilo.

Ono ima namen uničiti v moštu vse škodljive bakterije, ki bi pozneje utegnile vino pokvariti. Ono prepreči tudi poznejše porjavenje vina, kateri napaki so močno podvržena skoraj vsa naša vina. Iz mošta, ki je bil pravilno in pravočasno zažveplan, nastane vino lepe stalne barve, ki se ne izpremeni na zraku. Za žveplanje mošta rabimo lahko žveplene trakce ali koleščka na azbestu, kalium metabisulfit ali pa žvepleni amonijev fosfat. Trakci so v toliko neprikladni, ker z uporabo teh trakev ni mogoče mošta zažveplati v odprtih bednjih

in niti ni mogoče dodati moštu natančno ono količino žveplenega plina, kakor bi hoteli. Torej z njimi se lahko premalo zažvepla mošt ali vino, ali pa tudi preveč. Z uporabo kalium metabisulfita, ali pa amonijum fosfata je pa to lahko mogoče, če računamo, da 10 g metabisulfita razvije pri raztopljenju v vinu in moštu približno 5 g žveplenega plina. Zato bomo navadno rabili za vsakih 100 kg grozdja 15 g kalijum metabisulfita, ali pa 30 g žveplenega amonijevega fosfata. Sicer se pa večja, ali manjša mera teh snovi pri močno bolnem grozdju poveča in pri popolnoma zdravem pa nekoliko zmanjša. Metabisulfit ali pa žvepleni amonijev fosfat je dodati že grozdju, čim smo ga prinesli v bedenj torej še pred maščenjem. To morajo zlasti upoštevati vipavski vinogradniki, ki so navajeni mošt nekoliko povreti na tropinah. Brici pa, ki mošt takoj po zmaščanju in prešanju odtočijo, pa lahko dodajo te snovi med maščenjem, ali pa tudi k moštu v sodu, seveda takoj, ko mošt nalijejo. Nekateri vinogradniki, ki se niso držali natančno naših predpisov lanskega in predlanskega leta pri dodavanju metabisulfita in žveplenega amonijevega fosfata, so se pozneje pritoževali, da jim je vino dišalo po žveplu, dočim so bili drugi, ki so se držali natančno naših pravil, z uporabo teh snovi zelo zadovoljni. Njihova vina so bila popolnoma brez vsakega slabega duha in bila so stanovitna čez celo leto. Uporaba amonijevega žveplenega fosfata ima pred uporabo metabisulfita to le prednost, da pospešuje amonijev fosfat radi svoje sestavine, kipenje in povečuje s tem količino alkohola v vinu.

V štiriindvajsetih urah po dodatku ene izmed teh snovi je pa **neobhodno potrebno mošt dvakrat prezračiti**. To se napravi tako-le: V bedenj, ali v sod se zabije velika pipa in pod njo se postavi rešeto, ali kaj takega, da se bo mošt, ki bo iz pipe tekkel močno razpršil. Ta mošt potem zlijemo skozi veho bodisi v isti, ali pa drugi sod. Pri pre-

livanju moramo gledati na to, da pride mošt, kolikor mogoče dobro z zrakom v doliko. S tem zračenjem dosežemo, da izgine iz mošta ves žvepleni plin, ki je že opravil svoje delo in uničil škodljive glivice. Če nimamo potrpljenja in volje izvršiti to zračenje temeljito in popolnoma po predpisu, je bolje, da opustimo dodatek teh snovi, ker v tem slučaju je neizbežen slab duh vina po žveplu. Žvepleni plini ovirajo v začetku tudi nekoliko kipelne glivice v razvitku, in zato začne zažveplan mošt nekaj kasneje kipeti, ali kipenje nastane potem burno in ne neha prej, dokler ni mošt povrel sladkorja do zadnjega ostanka. Vino, ki je bilo pravilno pripravljeno iz zažveplanega mošta, bodisi da se je žveplalo z metabisulfitom ali žveplom, ni nikakor škodljivo pivčevemu zdravju.

7. Zelo napačno je naliti sode z moštom do vrha, da bljuje potem kipeči mošt pene skozi veho ven. Te pene niso noben »strup«, kar je naravnost smešno trditi, ampak sestojijo po večini iz glivic. Te kipelne glivice so pa moštu za prevrenje neobhodno potrebne, in zato je nespametno metati jih ven iz kipečega mošta. Ob enem pa nudi izbljuvana pena ugodno pribežališče kisovim bakterijam, ki na ta način pridejo lahko v mošt in ga okužijo. Z moštom nalijte sode le do $\frac{3}{4}$ vsebine in na veho nataknite kipelno veho.

8. Najboljša toplota ob pričetku kipenja je 14—18 stop. C. Pozneje se pri kipenju toplota sama zviša. Toplota od 24 stop. C. se smatra za najbolj ugodno za kipenje.

9. Iz nabranega gnilega grozdja napravimo posebej vino, a mošt močno zažveplamo in pozneje močno prezračimo.

10. Črno vino je pustiti delj časa na tropinah in skrbeti je za to, da ostanejo tropine vedno pod moštom. To dosežemo s preluknjenim dnesom ali pa z večkratnim potapljanjem tropin pod mošt s pomočjo grebljice na drogu.

Just Ušaj:

KLETARSTVO.

SKOZI CELO LETO SLADEK MOŠT!

Izdelovanje brezalkoholnih pijač iz sadja in grozdja, ki bi se drugače uporabilo za napravo vina in žganja, je brezdvomno uspešno sredstvo za pobijanje alkoholizma, ki ruši ljudsko zdravje, moralno in blagostanje. Dočim so alkoholne pijače zdravju škodljive, so sladke brezalkoholne pijače zdravju koristne in hranjive. Zlasti ima veliko redilno vrednost sladkor in vitamini, katerih take pijače obilo vsebujejo. Teh redilnih snovi pa ne vsebuje vino, ker iz sladkorja je pri kipenju mošta nastal alkohol a vitamini so porabile kipelne glivice. Zato bi bilo jako umestno, da bi tudi pri nas začeli pripravljati v vsaki hiši vsaj manjše količine takega mošta bodisi iz grozdja ali sadja. To bi bila potem odlična in zdrava pijača za otroke, mladež, bolnike in tudi za ostale odrasle člane družine, ki naj bi jih vsaj včasih pili mesto vina. Otrokom in nedorasli mladeži pa bi morala biti ta poleg vode edina pijača, ker alkohol je za nje strup.

Izdelovanje in hranjenje sladkega mošta čez celo leto v sodih je postalo lahko izvedljivo opravilo, odkar so napredni Švicarji, kjer je protialkoholna borba na višku, znašli posebno pipo in veho, s pomočjo katere je mogoče skozi celo leto točiti iz sodov sladek mošt, ne da bi se ta pri tem okužil s kipelnimi glivicami in potem začel vreti, ter s tem postati vino.

Skozi celo leto sladek mošt se napravi pa tako-le:

Najpoprej moramo uničiti vse kipelne glivice, ki se nahajajo v večji ali manjši množini v vsakem moštu. To storimo s tem, da segrejemo mošt čim prej, ko je mogoče po izmaščenju, v čistem bakrenem kotlu, ali v kaki drugi cinasti ali aluminijevi posodi do 85 stopenj C. Nad to toploto ni priporočljivo segrevati mošt, ker drugače zadobi mošt neki poseben duh po kuhi. Da bo mošt lepo čist,

ga pred segrevanjem prefiltriramo skozi gosto vrečo, ki jo napravimo najbolje iz posebne, za filtre napravljene tkanine. Mesto filtriranja, očistimo lahko tudi mošt na sledeči način: Čim napravimo mošt, mu dodamo na vsak hl 30—35 gr metabisulfitu. Ta množina metabisulfitu zadostuje, da izostane vrenje kakih 12—18 ur. Med tem časom se mošt učisti, in ko se je učistil, se odtoči od drožij, ki so se ulegle na dno sode. Preden ga potem segrejemo, ga moramo dobro prezačiti. To storimo s tem, da ga večkrat prelijemo iz posode v posodo, da se mošt dobro ubije in speni. Če mošt čistimo s filtriranjem, ne smemo s segrevanjem dalje časa odlašati, kakor največ 8—10 ur. Drugače bi med tem časom prešel mošt v vrenje, in pijača bi ne bila več brezalkoholna. Ko je pri segrevanju mošt dosegel predpisanih 85 stopenj C toplote, ga zlijemo v sod, ki pa ga moremo prej tako-le pripraviti: Sod, ki pa ne sme biti iz kostanjevega lesa in ki ne sme puščati, se mora najpoprej večkrat oprati z vročo vodo in sodo. Ko je sod popolnoma čist, zamašimo njegov čep (kokunj) s posebno kovinasto matico, opremljeno z vijakom in luknjo na vijak, v katero se potem, ko se sod nastavi ali pa tudi takoj, privije posebna kovinasta pipa. Luknja v tej matici ostane, dokler se pipa v njo ne privije, zaprta s zamaškom iz plufvine in z vijakom. Tako opremljen sod, se dobro namaže od zunaj pred napolnjenjem z vročim lanenim oljem. Nato se v sod zlije še enkrat večja količina vode ter se začasno zatakne voha in se sod malo povalja. S tem se doseže poleg razkuženja sodove notranjščine, tudi segretje sode, da se ne bo v njem mošt tako hitro ohladil. V tako pripravljen sod zlijemo gorek mošt. Če sod še ni poln, segrejemo do predpisane toplote še eden ali več kotlov mošta ter ta mošt dolijemo v sod, dokler ga ne napolnimo. Ko je sod poln, merimo toploto mošta v njem, in če smo spoznali, da

ni hladnejši od 72 stopinj C, zatakujemo veho z zamaškom iz plutovine, katerega smo prej 10 minut kuhali v vodi. Nato zvrtno, najbolje s posebnim svedrom za vrtnanje plutovine, luknjo v zamašek. V to luknjo zatakujemo stekleno piliko, katero prej razkužimo v alkoholu in v katero smo prej nalili čistega alkohola, ali še bolje nekoliko glicerina. Ko smo to storili, zalijemo zamašek s parafino, ali smolo. Pipa se pa nastavi tako-le: Najprej odvijemo vijak v matici na čepu. Nato zlijemo na zamašek iz plutovine, ki se nahaja v matici, par kapljic alkohola, kar je potrebno za razkuženje zamaška, ki ga pri nastavljanju pahnemo v sod. Nato razkužimo tudi pipo z alkoholom, ali vročo vodo. Tako razkuženo pipo vtaknemo v matico in z njo pahnemo

zamašek v sod. Čim smo to storili, moramo spretno in naglo priviti pipo v matico. S tem je sod nastavljen, in s pomočjo te, na poseben in jako duhoviti način napravljene pipe, je mogoče točiti časovno neomejeno mošt iz soda, ne da bi se la pri točenju okužil. Seveda ne smemo nikdar sneti pilike, v kateri tudi ne sme nikdar zmanjkati glicerina ali alkohola.

J. U.

Op. ured. Vse omenjene potrebne sprave in pripomočke je dobili pri tvrdki »Vinoagrariji« v Gorici, ki je prevzela zastopstvo neke švicarske tvrdke, ki izdeluje te sprave jako lično in ceneno. Istotam se dobi tudi natančno navodilo v nemkem jeziku.

POLJEDELSTVO.

SINDAKALNI PRISPEVKI.

Glasom zakona od 3. aprila 1926, št. 563, morajo vsi denarni zavodi plačati sindikalne prispevke in sicer zase in za svoje uslužbence, katerim iste odbijajo od plač.

Glasom § 5, odst. 2. islega zakona je določen za letos prispevek v višini ene dnevnice za vsakega uslužbenca v breme delodajalca in istotako v breme delojemalca.

Komisija, ki je bila pooblaščenca od vlade po § 46. kr. odloka od 24. februarja 1927. št. 241, da določi višino prispevkov delodajalcev in delojemalcev, je dovršila že maja meseca svoje delo, tičoč se določitve prispevka posojilničnih zadrug.

Na podlagi §§ 48. in 50. omenjenega odloka je poverjeno izterjanje teh prispevkov zvezi »Confederazione Generale Bancaria Fascista«, ki mora pripraviti dofitni seznam.

Ta zveza že izterjuje potom pripotočenega pisma prvi obrok prispevka,

ki odgovarja prvemu polletju 1927, in določuje rok 15 dneh za nakazilo, ki se ima izvršiti potom vsakemu pismu priložene poštno položnice.

Po preteku tega roka bo imenovana zveza pripravila sezname zaostalih prispevkov za posamezne občine. Ti sezname bodo izloženi skoz 8 dni v občinskem uradu in prispevki se bodo morali plačati najkasneje v petih dneh po zadnjem dnevu izložbe občinskemu izterjevalcu, ki se bo lahko posluževal pravic zakona o izterjanju davkov. Za materialne pogoške je dovoljen utok na pretekta pokrajne.

Iz tega je torej razvidno, da so oni, ki prejmejo od imenovane zveze plačilni nalog, po zakonu primorani plačati prispevek.

Pri tem naj se vsak prepriča, če je prispevek pravilno določen na podlagi vsakemu nalogu priložene lestvice.

Zadružna Zveza v Trstu.

KAKO SE LUŽIJO PŠENICA, JEČMEN IN DRUGA SEMENA Z »USPULUNOM«.

»Uspulun« se imenuje najboljši in po učinku neprekosljivo sredstvo za luženje semen pred setvijo. To sredstvo izdeluje širom sveta znana kemična tovarna Bayer na Nemškem. To sredstvo je za luženje od modre galice v toliko boljše, da poleg svoje velike razkuževalne moči, s katero preprečuje mnoge in razne rastlinske bolezni, pospešuje kaljenje semena, kar se od modre galice ne more trditi, ker — kakor je splošno znano — škodi kaljivosti semena. Ako lužimo semena pred setvijo z »Uspulunom«, preprečimo sledeče bolezni: smrdeljo snetljivost pšenice, plesnivost (*Fusarium*) rži in drugih usevov, rjo na ječmenu, ovsu in rži, snetljivost na turščici, ožig na fižolu, grahu in na listih od kumar ter bule na koreninah kapusa, verzo in karfijola. Vse te bolezni na gori označenih rastlinah prizadevajo vsako leto veliko škodo in zato je dolžnost vsakega kmetovalca, da luži semena pred setvijo. Z »Uspulunom« se lužijo semena na sledeče načine:

a) s potapljanjem.

V to svrhu se napravi $\frac{1}{4}$ odstotna raztopina tega sredstva v vodi. Za sto litrov vode se torej vzame $\frac{1}{4}$ kg, za 10 litrov pa 25 g »Uspuluna«. To sredstvo se topi v mrzli in topli vodi; seveda se v topli hitreje in laže raztopi, kakor v mrzli. V to raztopino se vsuje med neprestanim mešanjem seme, ki ga hočemo lužiti. Raztopino moramo toliko pripraviti, da bo ista segala štiri prste visoko nad semenom. Navadno zadostuje fekočina za 1 kg semena. Vsa semena, ki priplavajo na vrh, odstranimo, ker so slaba. Lužiti je treba pšenico, rž in turščico eno uro, ječmen $\frac{1}{2}$ —1 ure, oves dve uri, zelenjadna semena $\frac{1}{2}$ ure. Ko je luženje dokončano, se odlije fekočina v drugo posodo, ker je še uporabljiva za nadaljna luženja. Lužena semena se morajo potem razpostreti v tenki plasti, da se posuše.

b) s poškopljenjem.

Seme, ki ga hočemo na ta način lužiti, moramo najpoprej vsuti v orno ali

škaf, ki smo ga napolnili prej z vodo. V tej vodi se seme dobro opere, in vsa ona zrna, ki priplavajo na vrh, se odstranijo. Nato se seme dobro ocedi in vsuje na tlak ali gladek pod. Tu se seme poškopri s pomočjo zalivače z $\frac{1}{2}$ odstotno raztopino »Uspuluna« v vodi. (Za 5 litrov se torej vzame 25 g »Uspuluna«.) Med škropljenjem in po škropljenju se semena večkrat z lopalo prevržejo. Potem ostane luženo seme, pogrnjeno s čisto vrečo, 8—12 ur na kupu. Končno se seme, kakor pri prvem načinu, dobro posuši.

Prvi način luženja je bolji od zadnjega. Zato priporočam, da se luži rajši s potapljanjem. Opomniti pa moram, da ne smemo potem luženega žita deli več v ono vrečo, v kateri se je pred luženjem nahajalo, ker bi se z vrečo ponovno lahko okužilo. Luženo žito ni več rabiti za človeško hrano, ker je »Uspulun« strupen. Če kaj žita od setve ostane, ga moramo prihraniti do druge setve. Isto tako moramo vso posodo, ki smo jo pri luženju rabili, po luženju takoj oprati z vročo vodo. Ker pa »Uspulun« močno diši, je priporočljivo rabiti za luženje samo tako posodo, ki je ne bomo rabili več za vino ali kaj drugega takega, kar je za jed ali pijačo.

OSUŠEVANJE PREMOKRIH TRAVNIKOV.

Vlažne lege so pripravne za travnike. Kakor hitro pa raste po travnikih kislja ali ostrja trava, na primer raznovrstni šaši, srpice ali loček, munec (mavček) itd., tedaj je travnik premoker ali močvirjen. Taki travniki dajejo slabo in trdo krmo. Izmed sladkih trav se dobijo po takih travnikih večjidel masnica, pisanika, sladika in kraslika, detelj je pa prav malo ali pa celo nič. Najraje rastejo po mokrih mestih malovredna zelišča, kakor preslica, vodenika, kalužnica in druge rastline, ki so sam plevel in nič drugega. Po takih travnikih tudi gnojenje nič ne izda, dokler ne odpeljemo preobilne vode. Ako je travnik premoker, se moramo vrašati najprej, odkod prihaja voda na travnik in zakaj. Ravno tako važno je pa

tudi vprašanje, kam naj se voda odteka, da se travnik zadosti osuši.

Marsikje imamo lege, iz katerih bi se dala voda prav izlahka odpeljati, potreben bi bil morda le en sam jark, pa bi bilo dobro. Imamo pa tudi take lege, kjer je treba poklicati inženirja, da napravi natančen načrt za jarke. To velja posebno za travniške lege, kjer je prizadetih mnogo gospodarjev. V takih slučajih je najbolje, da se lotimo potrebnega osušenja z združenimi močmi in da pokličemo na pomoč tudi javne uprave, če je treba.

Večkrat bi se travnik popravil, če bi se izravnala struga malega potočiča ali studenca, ki teče po njem ali mimo njega, ko bi se iztrebilo blato, ki leži na debelo po takih strugah. S takim trebljenjem bi se struga poglobila, voda pa znižala.

Včasih bi kazalo nasuti travnike na takih mestih, kjer nam ob povodnjih prihaja deroča voda na travnik, ki prinaša pesek, prod, dračje itd., in zastaje potem na najnižjih mestih.

Za odvrčanje škodljive povodnji se delajo tudi nasipi.

ŽIVINOREJA

SUBVENCIE ZA ŽITOREJCE.

Radi posebnega zanimanja načelnika vlade in da se prebrodi sedanji kritični trenutek, povzročen po špekulaciji, ki je polisnila ceno žita pod cene inozemskega žita pri sedanjem stanju valut, je sklenil oddelek agrarnega kredita (Sezione di Credito Agrario) dogovorno s Kmetsko Fašistovsko Zvezo (Confederazione Fascista degli Agricoltori) priskočiti v mejah možnosti na pomoč žitorejcem s podporami.

V svrhu dosege teh podpor se bo treba ravnati po naslednjih določilih:

1. Prošnjo je treba spisati na v zato določeni tiskovini, ki je interesentom na razpolago pri Zadrúžni zvezi, v Trstu (modulo d'esercizio). Vsaki prošnji je treba priložiti spodaj ponatisnjeno izjavo prosilca, vidirano od potujoče kmetijske šole (Cattedra Ambulante di Agricoltura) ali od pokrajinske kmetijske zveze (Federazione Provinciale degli Agricoltori), ki mora potrditi resničnost podatkov.

2. Podpore se bodo dajale v višini L. 50.— za kvintal in v začetku kvečjemu za 500 kvintalov za vsakega prosilca.

3. Obrésti v breme prosilca so po 6.25%. Rok podpore: 4 meseci. Prosilec mora sporočiti vsako prodajo zavodu, od katerega bo prejel podporo in vrniti

temu podporo radi prodaje, na zahtevo, pred dospelostjo.

Istituto Federale di Credito per il Risorgimento delle Venezia

(Sezione di Credito Agrario)

Zavezni kred. zavod za prebujo Benečij (Oddelek agrarnega kredita)

DICHIARAZIONE — (IZJAVA)

Il sottoscritto (Podpisani)	{	cognome (priimek)
		nome (ime)
		paternità (očelovstvo)

domiciliato in (bivajoč v)

(cancellare le indicazioni non corrispondenti in lastnosti kot (kar se ne zлага, pre-črtaj))	{	nella sua qualità di
		proprietario (lastnik)
		affittuale (najemnik)
		mezzadro (kolon)

dei terreni di proprietà (zemljišč, ki so last)

della superficie di ettari (obsega v ha)

di cui a colture avvicendate ettari (od teh ha za kolobarenje)

dichiara di aver coltivato a grano ettari (izjavlja, da je posejal z žitom ha)

e di presumere un raccolto di Q.li (in pričakuje žetev v stolih)

In fede

firma (podpis)
domicilio (bivališče)

Visto della Cattedra Ambulante

di Agricoltura di
 Pregledal kmetijski urad v
 per attestazione di verità.
 (dne in izpričuje resničnost navedb)
 Osserv. eventuali (Morebitne pripombe)
 Visto e certificato corrispondente al
 vero, con parere favorevole contrario
 Pregledano in potrjeno, da se zлага z
 dejstvi, z mnenjem ugodnim, neugodnim.
 Feder. Prov. deli Sindacati Agr. Fascisti
 (Kmečka fašistovska Zveza).

Data (dan)

Firma (podpis)

Timbro (pečat)

NEKAJ O GOJENJU PERUTNINE.

(Konec.)

Izreja piščancev.

Najboljši in najprimernejši čas za izrejo so spomladanski meseci, zlasti mesec marec. Takrat podložimo pod kločo po njeni velikosti od 13—16 jajc. Za kločo izberemo pohlevno kokoš, ki bo rada ležala na jajcih. Zelo dobra valilka je tudi pura, pod katero lahko podložimo več jajc. Gnezdo za valenje poslavimo na mirno in bolj temno mesto. Prve dni pokrijemo kločo z jerbason, ali s čim drugim. Če je kokoš mirna in pridna valilka, je najbolje prepustiti jo samo

sebi. Hrano in vodo ji položimo kod v bližini, da se po potrebi sama nahrani in napije. Ob enem se kloča reši blača, ki ga pa moremo takoj na to radi snage in smrada pomesti. Da bi se jajca prehladila, se ni potreba bati; če kokoš ostane tudi celo uro na nogah, jajcam to nič ne škodi. Dobro pa je poškopiti kdaj jajca z mlačno vodo. Obrne pa jih sama kloča, ker ji to nagon veli. V treh tednih se začnejo valiti piške. Te ne potrebujejo prvih 24 ur nobene hrane. Potem jim pa začnemo polagati proso in moko. Čim dopušča lepo vreme, jih pustimo s kločo na prosto. Ko jih kloča zapiše, moramo skrbeti, da jim polagoma hrano na tako mesto, kamor ne morejo druge kokoši zraven, ker znano je, da starejše kokoši ne puščajo mladim piščancem jesti, marveč jih tepejo in pode proč od korita. Najbolje naredimo, če ogradimo mali prostor s tako gosto ogrado, da morejo skoz njo le piščanci. V to ogrado postavimo potem korito s hrano, ki smo jo določili za piščance.

Odbiranje kokoši za klanje, ali prodajo.

Pod nož naj pridejo vse slabe jajčarice in vse one kokoši, ki so nad tri leta stare, ker večina kokoši začne po tej dobi le slabo nesti tudi meso od starejših kokoši je manj vredno.

MLEKARSTVO

O NAPRAVLJANJU TRPEŽNEGA SIRA IZ POSNETEGA KISLEGA MLEKA.

Kislo mleko segrejemo počasi na 35 do 40 stopenj Celzija pri strani na štedilniku ali v primerno gorki vodi. Med vretjem naj se mleko včasih rahlo premeša, da se toplota v vseh plasteh zenači. Nad 50 stopenj Celzija se mleko ne sme segreti, da ne dobi zvara (mohant, žmitek, skuša, kisli sir) neprijetnega duha in nekako lojnatega okusa in da ni presuha, zrnata in pa drobljiva. Tako segreto mleko pustimo nekaj ur, da se zopet shladi in da vsled visoke toplote sirnina bolj zakrknje. Sedaj stresemo vse skupaj v

platneno vrečo (iz rjave tkanine, močno sešito in tako veliko, da gre vanjo 50 do 60 litrov mleka) tako, da se sirnina preveč ne razbije. Vrečo pustimo na mizi, ali pa na kamenitem tlaku, da odieče sirotka, in nato obesimo, da odda sirnina pod pritiskom svoje teže še več sirotke. Če je bila sirnina mehko strnjena, jo pustimo manj časa visei in potem stiskamo le 12 do 24 ur. Stiska se v vreči v najraznovrstnejših stiskalnicah, ali, če položimo nanjo lesen pokrov, kamenje ali uteži. Stiskati se mora izkrajja rahlo in pritisk polagoma zviševati. Dobljeno zvaro osolimo z 2 do 3% soli. Navadno vzamemo na 10 kilogramov zware četrt kilo-

grama soli, z rokami dobro pregnetemo, da se sol enakomerno razdeli, in nato stlačimo v leseno kad, sod ali slično posodo tako, da ni najti nikjer praznega prostorčka. Neposredno na stlačeno zvaro denemo snažno platneno cunjo, ki smo jo namočili v vodi, nanjo da lesen pokrov in nekaj uteži. Poleti je tudi dobro naliti nanjo nekoliko slane vode, da ne pridejo muhe do zvare in z muhami ogrci; istotako odrgnimo tes posode s soljo. Na ta način ostane zvara sveža in užitna vse leto. Ni potreba, da posodo naenkrat napolnimo, ampak lahko dodamo sveže zware k starejši, kadar hočemo. Iz kisleca mleka tudi lahko napravimo zvarovčke (kvarglje), če tako osoljeno,

svežo in staro zvaro oblikujemo v hlebčke po tri do pet dekagramov, posušimo in potem vložimo v primerne zaboje, kjer jih zmivamo dvakrat, kasneje enkrat na teden, s slano vodo, sirutko ali pivom, dokler pod rdečkasjo mažo ne dozori, to je, se zmehčajo v 9 do 12 tednih. Posušeni zvarovčki, ki smo jih napolnili v vreče in obesili pod streho na zelo zračnem, suhem kraju, ostanejo suhi in nezreli vse leto. Kadar jih potrebujemo, jih vzamemo iz vreče, vložimo v zaboj, zmivamo in pustimo, da dozore. Popolnoma zreli so mehki in se pogosto razlezejo, če se ne zaužijejo pravočasno. (Metoda g. Antona Pevca, mlekarskega inštruktorja).

ČEBELARSTVO.

PRAVILNIK ZA IZVRŠEVANJE ZAKONA V ZAŠČITO ČEBELOREJE.

(Nadaljevanje.)

Člen 17. — Vsaka zadruga si pre-skrbi po obsežnosti svojega okrožja in po številu panjev svojih članov enega ali več izvedencev za posle, ki jih jim je po-stava poverila.

Izvedenci dobe lahko plačilo v iz-nosu, ki ga določi zadruga komisija.

Izvedenci dobe povrnjene tudi potne stroške za navadne poti kakor tudi za vožnje po železnici, ki jih morejo na-praviti v izvrševanju svoje službe, pa tudi vse druge stroške, ki so jih napravili in za katere so bili pooblaščen bodisi od zadruga komisije bodisi od pred-sednika.

Člen 18. — Izvedenci se sprejmejo na podlagi razpisanega natečaja.

Kdor je dovršil visokošolski študij v naravoslovnih, poljedelskih in živino-zdravniških vedah, ima prednost.

Sprejmejo se z delavno pogodbo na omejeno dobo.

Imenovanje postane pravomočno z odobritvijo ministrstva za državno go-spodarstvo.

Člen 19. — Stroški za plače, povra-čila kakor tudi vsi drugi stroški, potrebni za delovanje zadruga, se krijejo iz fonda, ustanovljenega iz zadruga pri-spevkov.

Člen 20. — Blagajniške posle za-drug opravlja kak kreditni zavod, ki ima sedež ali filijalko v mestu, kjer se naha-ja zadruga.

Tak zavod določi zadruga komi-sija.

Pravila za blagajniške posle se-stavlja zadruga komisija, toda odobriti jih mora prefekt.

Kreditni zavod, ki opravlja blagaj-niške posle; se odškoduje z odstotki, ki se določijo od slučaja do slučaja, a odo-briti jih mora vsekakor prej prefekt.

Člen 21. — Stroške na breme zadruga napravlja predsednik oziroma nje-gov namestnik in izplačilna naročila mo-raata podpisati predsednik in računski tajnik.

Člen 22. — Zadruga komisija se-stavlja vsako leto izkaz prispevajočih oseb, proračun in sklepni račun.

Te izkaze in račune pregleda občni zbor zadruga in jih odobri pokra-jinski gospodarski odbor, ki poskrbi, da

dobi ministrstvo za narodno gospodarstvo prepise izkazov in računov.

Komisija sestavi poleg tega še pravilnik za notranje delovanje zadruga in mora skrbeti, da je ta pravilnik v popolnem skladu z določbami zakona.

Proračun se mora predložiti pred 31. oktobrom onega leta, ki se nanj proračun nanaša, in sklepni račun najkasneje do 31. marca prihodnjega leta.

Člen 23. — V slučaju združitve (fuzije) dveh ali več zadrug, se združijo tudi posamezna zadruga imetja vstevši denarne fonde v eno samo imetje.

Blagajniški posli ostanejo poverjeni enemu samemu zavodu izmed onih, ki so prej opravljali te posle, in ta zavod izbere ministrstvo za narodno gospodarstvo.

Zadružne komisije posameznih zadrug, ki so se združile, prenehajo s svojim delovanjem in izvoli se nato nova in edina komisija.

Prenehajo tudi predsedniki, njihovi namesniki, tajniki, izvedenci, itd.

Ministerjalni odlok, ki določa združitve dveh ali več zadrug, določi tudi sedež novi, iz združenih zadrug sestojeci zadrugi.

Vse nadzorstvo nad zadrugami, ki je na podlagi postave ali prestojecega pravilnika poverjeno pokrajinskemu prefektu v slučaju pokrajinskih zadrug, ima v slučaju medpokrajinskih zadrug (pri združitvi zadrug iz raznih pokrajin v eno) prefekt one pokrajine, v kateri ima sedež združena zadruga.

Člen 24. — Ministrstvo za narodno gospodarstvo sme razpustiti zadrugo.

Razpust zadruga lahko zahteva tudi občni zbor združnikov.

Za tako zahtevo mora glasovati absolutna večina glasaov, ki mora zastopati tudi večino panjev s premožnimi satovnicami.

V slučaju, da preneha zadruga delovali ali da se razpusti, imenuje minister (glej člen 16.) izrednega delegata za likvidacijo zadruga.

Člen 25. — V kolikor so določbe tega pravilnika v upravnem oziru in glede zadružnih računov nepopolne, sme ministrstvo za narodno gospodarstvo izdati posebne tozadevne odloke.

Člen 26. — Čebelar, čigar panj se je priznal kot okužen (glej člen 9. tega odloka zakona!) lahko zahteva ponovno ugotovitev, toda zahtevati jo mora v priporočenem pismu z obratnim potrdilom v teku treh dni, ko mu je bilo naznanjeno uradno od strani zadruga, da je njegov panj okužen. Temu pismu mora priložiti potrdilo od pošte ali od take banke, da je položil za drugo ugotovitev potrebno vsoto. To vsoto sestavljajo polni stroški za drugi razred po železnici, dejanski stroški po navadni poti za prihod in za vračanje izvedenca ali izvedencev, ki mu je poverjena ponovna ugotovitev, poleg tega še dnevna v iznosu, ki ga določa pravilnik za notranje poslovanje zadruga, za vsakega izvedenca in za ves čas, ki se bo uporabil za vožnjo in ugotavljanje.

Ko je dobila zadruga čebelarjevo zahtevo po drugi ugotovitvi, mu mora naznaniti v štirih dneh po sprejemu pisma, da se odpošljejo na lice mesta izvedenci. Če bi zadruga v omenjenem roku tega ne naznanila, pomenja toliko, kakor da se zahtevi ugodi.

V tem času pa ne sme lastnik okuženih panjev ne premakniti, ne prodati in ne oddati.

Ta prepoved preneha zanj z osmim dnevom po odpošiljavi priporočenega pisma z zahtevo po ponovni ugotovitvi, ako bi se ugotovitev ne bila izvršila.

(Konec prihodnjic.)

VRTNARSTVO

O SPRAVLJANJU IN SHRAMBI POVRTNIN ZA ZIMO.

Največja napaka je pobrati v jeseni prehitro povrtnine in spraviti jih v klet, ker se prezgodaj in še ne dozorela zelenjad v kleti dolgo ne drži, ampak se hitro pokvari. Tako n. pr. ne smemo gomoljastih povrtnin kakor so šelin, korenček, pesa, por itd. prej spraviti, kakor ob koncu oktobra, ali v začetku novembra.

Najboljši shrambi za povrtnino sta jama na prostem in ne preveč topla klet. V pretopli kleti začne zelenjad poginjati, trpi na okusu in se rada pokvari. Po mogočnosti naj klet ne bo toplejša od 4 stopenj R. Kdor ima toplejšo klet in ima v nji vino, naj zelenjav radi toplote in vina rajši spravi v jamo na prostem. Jama je napravili kakega $\frac{1}{2}$ m globoko na suhem mestu na vrtu. Široka naj ne bo več, kakor 1 m. V to jamo se spravi povrtnina, ki se pokrije s suho slamo ali s suhim peludom. Potem se polože čez jamo lesene late in na nje se položi plast slame od koruze ali peluda. Vrh te slame se potem nasuje kup zemlje, katero treba za časa velikih dežev pokriti z deskami. Ob lepem vremenu se jama odkrije in zelenjad pregleda in prebere.

Šelin se najbolje drži v jami. Listi se mu prerežejo, a pustijo se le 4–5 srčnih lističev na njem. Korenika se skrajša na 5 cm dolžine.

Rdečo peso spravljamo v klet in sicer porežemo liste in jo zakopamo v pesek. Raniti je ne smemo.

Koleraba prezimuje najbolje v nepokritih kupih v kleti.

Por ni treba spravljati, ker ga lahko pustimo na prostem. Isto tako v toplejših krajih vrzote. V mrzlejših in veternih krajih jih pa spravljamo v klet ali jamo. Iz zemlje se vrzote polegnejo s korenkami vred, ker se tako bolje držijo.

Kapus se tako-le spravljen ohrani najdalje, t. j. do spomladi: v vrtu se skoplje na suhem mestu 30–40 cm globoka jama, katere dno se posuje s peskom. Na dno se postavijo potem tesno druga k drugi kapusne glave s štorom navzgor. Tudi pri kapusu ne smemo štora odrezati, ampak spravljamo kapus s korenkami vred. Ko smo napolnili jamo, osujemo kapusne glave s suho zemljo. Če se potem pojavijo mrazovi, se pokrije jama s slamo. V kleti se najdalje drži kapus na stojalih iz lat.

Rožnato zelje (špros) ostane čez zimo na prostem.

Čebulo moramo pobrati popolnoma dozorelo in jo moramo, preden jo shranimo, dobro posušiti. V to svrhu jo pustimo ležati par dni na solncu. Spravljeni jo smemo samo ob lepem vremenu. Čebulo moramo hraniti v suhem, hladnem in zračnem prostoru. Najbolje obešeno v podstrešju. Dobro se da hraniti samo popolnoma zrele čebule. Zato odberemo takoj na njivi ali vrtu vse nezrele čebule. Spoznamo jih po debelem vratu. Ko se je čebula v podstrešju dobro osušila, se vsaka čebula nekolikokrat zavije. S tem se ji zategne vrat in čebula bolj kasno začne kaliti, kakor bi sicer kalila.

Endivijo je spraviti šele ko nastopi prvi močni mraz. Tedaj jo porijemo s kepo zemlje vred in jo zasadimo v suhi kleti v pesek. Ker endivija rada v kletih gnije, jo moramo večkrat pregledati in gnilo odbrati. Endivija prezimuje v praznih in s koruzno slamo pokritih toplih gredah še bolje kakor v kleti.

O ZIMSKI SOLATI.

Zimsko solato, ki se razlikuje od poletne le po svoji neobčutljivosti do zimskega mraza, sejemo v jeseni. Ko nekoliko doraste, jo presadimo na stalno

meso, kjer prezimi in ostane do spomladi. Prav zgodaj spomladi začne ponovno rasti in napravi glave veliko prej, kakor ona solata, ki jo sejemo spomladi.

Najboljši čas za setev je mesec september.

Najbolj priporočljiva vrsta je »Nansen« ali »Severni tečaj«.

SADJARSTVO

ZIMSKO ŠKROPLJENJE SADNEGA DREVJA.

Za uspešno zatiranje sadnih škodljivcev je zimsko škropljenje sadnega drevja zelo priporočljivo. Uspešno škropljenje izvršimo lahko z različnimi sredstvi. Najbolj uspešen je drevesni karbolin, bodisi takozvani Antiparazit, Ibernol ali pa Dendrin. Te sredstva imajo le to slabo stran, da so precej draga. Rabijo se pomešana z vodo v razmerju 7 do 15 kg na 100 litrov vode. Prvi odstotek velja za sadno drevje koščičastega plemena, kakor so breskve, češnjice, češplje, drugo število pa za sadno drevje pečkastega plemena, kakor so hruške in jabolane. Veje se poškopirajo z navadno škropilnico, kakor jo rabimo v vinogradih, deblo in debelejšje veje pa namažemo s čopičem, ki ga navadno rabimo za beljenje hiš.

Drevesni karbolin je zelo dobro sredstvo ne le proti vsem mrčesom, ampak tudi proti drugim glivicam, mahu in lišaju. Po dokončanem škropljenju pa moramo škropilnico dobro oprati z mlačno vodo, ker karbolin škoduje vsem delom iz gumija, ki so v škropilnici. Drugi dve dobri sredstvi za škropljenje sta modra galica in »caffaro«. Prvo se rabi tako, kakor je v rabi za trte, samo nekoliko močnejši, to je 3 kg modre galice in 5 kg ugašenega apna na 100 litrov vode. Uporaba »caffara« je enaka, le apna ni potreba dodati. Obe ti sredstvi nista tako dobri za hruške in jabolane, odlični pa sta za škropljenje breskev in marelic.

Kmetje, sadjariji ne opustite torej škropljenje po zimi. Preden pa drevje poškopirate, osnažite ga od mahu in lišaja. Za to delo rabite ščetke iz jelene žice.

GOSPODARSKI KOLEDAR

OKTOBER.

Poljedelstvo: Nadaljuj in tudi končaj s setvijo ozimin, ki jih sej v dobro pripravljeno in dovolj pognojeno zemljo. Imej pred očmi pregovor, ki pravi: »Karkršna setev, takšna žetev«. Da zamoriš sneti in druge škodljive glivice, je zelo priporočljivo namakati žitno seme v uspulun-ovi raztopini. (Glej članek v tej številki!) — Iz njiv se spravlja zadnji krompir, dalje turšica, ajda, repa, pesa, korenje, njivska koleraba in kapus. Pazi, da krompir dobro ohraniš. — Ob priliki spravljanja pridelkov ne zabi na semen-

sko odbiranje. Odberi za seme najlepše in najbolj polne turšične klase, jih poveži in posuši skrbno na posebnem mestu. Za pridelovanje pesnega, repnega, korenjevega in kolerabnega semena odberi najbolje že na njivi, srednje debele in pravilno vzrastle rastline ali korenine, ki jim obreži listje tako, da ne raniš srca. Vse, za pridelovanje semena odbrane korenine ohrani čez zimo na suhem mestu v kleti, kjer jih potakni v pesek. Tudi za pridelovanje kapusovega semena odberi pravilno razvite rastline s

srednje debelimi glavami. Vse odbrane kapusove rastline izruj s koreninami vred, jih shrani v kleti na suhem in zračnem kraju, da ne začnejo gniti. Da se kapusovim rastlinam ne posušijo v kleti korenine črez zimo, je najbolje, da jih posadiš v zemljo, ki si jo v ta namen nanesel v klet. — Prazna turšična stebila poreži v suhem vremenu, spravi jih v snope, ki jih razstavi in posuši izven njive. — Ob letošnjem zelo neugodnem pomladanskem obdelovanju je lahko vsakdo uvidel, kako pride prav za pomladansko selev, če je bila njiva že jeseni zorana. Vsakdo naj preorje že zdaj v jeseni vse njive, četudi jih poseje šele spomladi. Kjer je le mogoče, je orali globoko. Kmetovalci! Uporabljajte za oranje le železne pluge. Tehnično dovršeni in najbolj trpežni so Sackovi plugi, kakršne si lahko nabevite pri Kmetijskem društvu v Gorici in pri Kmetijski družbi v Trstu. O priliki jesenskega oranja spraviš lahko v zemljo tudi hlevski gnoj mesto spomladi.

Živinoreja: Ko začne ponoči zmrzovali in se pojavi slana, nehaj goniti živino na pašo, da se izogneš napenjanju in pri brejih živalih tudi zvrženju. Kakor paša, tako pojemljejo jeseni tudi zelena krmila za hlevsko krmljenje. Pri prehodu od zelenega na suho krmljenje postopaj z vso previdnostjo. Obvaruješ se s tem marsikatero nevšečnosti v hlevu.

Travišlvo: S travnikov se spravlja še zadnja olava. Gnoji travnike le z dobro razkrojenim hlevskim gnojem. Mesto s hlevskim gnojem, ki ga lahko bolje izkoristiš za njivsko gnojenje, se priporoča gnojili travnike bolj z gnojnico. V tej je pred vsem dušik, manj pa je v njej kalija in skoraj nič fosforove kisline. Da ne bo gnojenje z gnojnico enostransko in pomanjkljivo, popolni to gnojenje tudi z umetnimi gnojili: s Thomasovo žlindro ali s superfosfatom in s kalijevo soljo. Z mahom poraščene travnike pobranaj najprej in pognoji jih šele po brananju in do odstranitvi mahu.

Vinogradništvo: Trgatev se končuje. Vinograd ostane prazen. Dobro je, ako

se trte okopajo po trgatvi, ker se s tem uniči v zemlji mnogo škodljivcev, ki drugače pričnejo spomladi svoje uničevalno delo. Tudi se z okopavanjem razkroji hrana v zemlji, kar pospešuje rast. Koncem oktobra naj se v suho cepljene trte zagrnejo prek cepljenega mesta: tako naj ostanejo do spomladi. Stari vinogradi se pričnejo gnojiti. Z obrezovanjem počakaj, da listje odpade. Pričneš lahko rigolanje za nove vinograde. Novih trt ne sadi takoj na prostor, kjer si izkopal opešane, slabe trte.

Sadjarstvo: V sadovnjaku zori pozno jesensko sadje. Pustimo ga na drevju, kakor dolgo dopuščajo vremenske prilike, da popolnoma dozori. Obirajmo sadje le v lepem vnevenu in previdno, da ga ne obločemo, pazimo pa tudi na drevje, da ga ne poškodujemo. Kdor sadje otrasa in klafi, ni sadjar. Obrano sadje preberimo in spravimo v hladne in zračne prostore. Že vloženo sadje preberimo vsaj vsak teden in izločimo vse nagnile in nezdrave plodove. Črivo in bolno sadje pobirajmo sproti po vrtu. Zrelo in dobro zrežimo in posušimo, slabo, zlasti črivo, pokrmimo prašičem. Naj ne gnije odpadlo sadje po sadovnjakih. V njem se skriva nebroj živalskih in rasilinskih škodljivcev. Od sredi oktobra začnemo zasajati mlado sadno drevje. Z delom nadaljujmo ob ugodnem vremenu še v novembru. Ko odpade listje začnimo sadno drevje obrezovati in snažiti. Debla in veje pobelimo z apnenim beležem, kateremu dodamo lahko nekoliko bakrene galice. Deblom opašemo lepljive pasove. Pobrabiimo in sežgimo vse odpadke in listje, s tem uničimo mnogo različnih škodljivcev. — Po možnosti okopljimo še enkrat drevesnico.

Čebelarstvo: Preglej svoje panje, ali imajo dovolj zaloge, ali so dovolj močni. Če so zaloge pičle, jih izpopolni, najbolje z medom; če so panji slabiči, združi jih, četudi ti pri tem srce poka, ko vidiš, da se število tvojih ljubljencev zniža. Ne družij slabičev s slabiči. Boljše 10 zadostno založenih panjev, kakor 30 sla-

bičev. Če imaš odvišnega medu, ne prodaj vsega. Kaj bo, ako ti zmanjka spomladi, če bo vreme neugodno? Naj bo ta izkušnja v poduk vsem. Ne zabi na dobro vzimljenje, ki je tudi eden pogovjev za uspeh spomladi.

Vrtnarstvo: Na zelenjadnem vrtu dozoreva pozna zelenjad. V kletih in zakopih uzimujemo korenje, peso, kole-rabo, ohrovt, endivijo itd. Spravljajmo le ob lepem vremenu in suho zelenjad, sicer nam bo gnila. Ob ugodnem vremenu in toplejših krajih ne hitimo z uzimovanjem. Čim deli ostane zelenja ' zunaj,

tem bolje je in tem manj se je pokvari. Za zimsko uporabo sadimo peteršilj, majaron, drobnjak i. dr. v zabojčke, ki jih pustimo čim delj na prostem. Vse prazne grede pognojimo s kompostom, stranišnim gnojem in pepelom ter jih globoko preštihajmo in pustimo v brazdah. Pospravimo z vrta fižolovke in razne opore ter jih spravimo pod streho. Iz toplih gred izmečimo prst in gnoj, da ga predela zima. V izpraznjene lope grede uzimimo endivijo, karfijole, ohrovt in drugo zelenjad.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Šl. 57. — A. S. v Z. — Vpraša: Ker vem, koliko vsebujejo redilnih snovi umetna gnojila, bi rad vedel tudi, koliko teh snovi vsebuje navadno dober hlevski gnoj. Ko bom to vedel, si bom znal izračunati, koliko je vreden hlevski gnoj v primeri z cenami umetnih gnojil.

Odgovor: Poprečno vsebuje 100 kg dobrega hlevskega gnoja $\frac{1}{2}$ kg dušika, $\frac{1}{4}$ kg fosforne kisline, $\frac{1}{2}$ kg kalija in $\frac{1}{2}$ kg apna. Poleg teh glavnih snovi, vsebuje gnoj še druge važne snovi, v prvi vrsti humus, ki vpliva zelo dobro na rodovitnost zemlje. Zato si ne boste mogli s pomočjo gorenjih števil izračunati natančne vrednosti hlevskega gnoja v primeri z cenami umetnih gnojil, vendar pa boste spoznali, da je gnoj veliko več vreden, kakor se navadno čeni.

Šl. 58. — R. V. v T. vpraša: Kdaj je najboljši čas za setev pšenice in v kateri zemlji uspeva pšenica najbolje.

Odgovor: Najprimernejši čas za setev pšenice je mesec oktober. Po starem so rekli o sv. Luki, kateri se praznuje 18. okt. Pšenico je dobro sejati v mokro zemljo in zato so tudi rekli: Vrži me v blato in dala ti bom zlato, kar je tudi res. Najbolj ji pa prija težka ilovnata zemlja.

Šl. 59. F. K. iz Č. vpraša: Skoraj vsako leto imam prešiče šibkih nog in šepaste, tako da težko vstajajo, zlasti ko poslonejo bolj težki. Kaj je temu vzrok?

Odgovor: Vaši prešiči imajo zato šibke noge, ker je v krmi, ki jim jo polagate, premalo fosfornega apna. Pognojite zemljišča s Thomasevo žindro ali superfosfatom, ali dajte prešičem vsak dan malo žličko klajnega apna in zlo bo izginito iz vašega svinjaka. Ob enem pa pazite, da bodo imeli prešiči suh hlev in suho ležišče.

Šl. 60. — K. H. iz G. vpraša: Slišal sem, da je neko sredstvo, s katerim se da mladim kozam zabraniti rašča rog. To bi rad vedel, ker — kakor je znano — so kože brez rog bolj cenjene, kakor one z rogmi.

Odgovor: Res je, da so brezroge kože bolj cenjene, kakor one rogate, ali to samo radi tega, ker je prava brezroga švicarska koza ena izmed najboljših mlečnih koz. Če vi vašim navadnim kozam zabranite raščo rog, bi bila to mala goljufija. Če pa ravno hočete imeti kože brez rog, kapnite mladim kozam, čim jim začne poganjati rog, na meso, kjer bodo rogovi ven, par kapljic solne kisline. To ponovite parkrat in kozam ne bodo zrastle rogovi.

Št. 61. — T. Z. v D. vpraša: Kdaj je najboljši čas za setev sadnih pečk?

Odgovor: Najboljši čas za setev sadnih pečk je jesen. Pri spomladanski setvi je treba sadne pečke pred setvijo stratificirati, t. j. predkaliti. Da ne bodo miši pojedle čez zimo osejanih pečk, pomešajte med zemljo brinjevih suhih iglic.

Št. 62. — P. L. L. — Vi pišete: Kaj naj storim, ko bom cepil sadje v oko, ali naj pustim mladiko nad cepom rasti, ali naj jo odrežem?

Odgovor: Pri cepljenju sadja v speče oko, ki se izvršuje navadno še-le v mesecih avgustu in septembru, se mladika nad cepom nikakor ne sme pred zimo odrezati, ker drugače bi oko pognalo še v tem letu, in ne bi tako ostalo čez zimo speče. Da bi oko še v istem letu pognalo, ni priporočljivo, ker poganjček, ki bi izrastle iz očesa, navadno ne bi dozorel pred zimo, in mraz bi ga pozimi pokončal. Po zimi, ali prav zgodaj spomladi odrežemo potem divjo mladiko nad cepom. Navadno se tudi takrat ne odreže mladika tik nad cepom, ampak ped visoko nad njim. Seveda se morajo v tem slučaju vse oči na divjaki nad cepom oslepiti. Ta ped dolgi košček divjake služi za to, da se nanj priveže cepljeni poganjek, da ravnejše raste, in da ga veter ne odlomi. Ko cepljeni poganjek oleseni, se potem ta košček divjake tik nad mestom, kjer se je cepilo, odreže.

Št. 63. — M. B. V. — Vi prašale: Mož in žena sva bila in kot taka vknjižena vsak na polovico svojega nepremičnega premoženja. Moj mož je vedno pravil, da pusti po svoji smrti vse meni, ker otrok nisva imela. Umrl pa je nenadoma in ni pustil poslednje volje. Oglasil se je takoj njegov brat — moj svak —, ki pravi, da bo on dedič po mojem možu in ne jaz. Povejte, ali ima ta moj svak prav in koliko dobi on in koliko dobim jaz njegova žena od zapuščine?

Odgovor: — Žena podeduje polovico pokojnikovega premoženja, premičnega in nepremičnega, ter vse ono

pohišstvo, ki je za njeno rabo neobhodno potrebno.

Vsi ostali zakoniti dediči (stariši, bratje in morebitni njihovi nasledniki) dobijo drugo polovico zapuščine.

Ako ni oporoke ali nasledstvene pogodbe, vse obljube ne izdajo nič in nastopi zakonito dedno nasledstvo, kakor prej navedeno.

Št. 64. — H. J. D. — Vi pišete: Jaz sem poljedelec imam svojo hišo, kjer stanujem z svojo družino, ki se peča izključno z obdelovanjem zemlje in rejo živine. Sedaj pa mi hočejo hišo obremeniti s hišnim davkom. Ker je moja hiša kmečki dom, mislim, da bi morala biti davka prosta. Kako naj se branim pred davkom na hišo?

Odgovor: V odgovor Vam priobčamo nekó dobro razlago o pojmu kmečke hiše: Ta pravi: »Za kmečke domove se smatrajo take gradbe s pritiklinami, ki so last dotičnega zemljiškega posestnika, ki jih uporabljajo in ki služijo razen tega: a) za stanovanje onemu, ki lastnoročno obdeluje polje; b) za bivališče živine, ki je potrebna za obdelovanje zemlje ali ki živi od dotičnega zemljišča; c) za hrambo in prvo pripravljane zemljiških pridelkov ter za shrambo strojev in drugega orodja, ki so potrebni za obdelovanje dotičnih zemljišč«. Ta opis pojma kmečkega doma je dovolj jasn, tudi za onega, ki noče priznati kmetovega stanovanja.

Št. 65. — J. M. v S. — Vi pišete: Koliko vpliva krma na množino tolašče v mleku? Kaj storiti, da bo imelo mleko 5 do 6 odstotkov tolašče?

Odgovor: Tolščobnost mleka je odvisna predvsem od pasme. Odbirajte vedno najboljše mlekarice za pleme, ker le pri takih morete s pokladanjem močnih krmil, zlasti s kokosovimi tropinami nekoliko zvišati tolščobnost, vsaj pa povečati množino mleka, medtem ko pri slabih mlekarici ne dosežete ne enega ne drugega. — Pri poskusnem krmljenju so na ta način dosegli povišek tolščobnosti v dobi polne mlečnosti skoraj za 1%; vendar pa se tolščobnost na tej višini ni

dolgo vzdržala. — Vsekakor se večkrat prepričajte, če ste z močnimi krmili kaj dosegli — da ne mečete denarja proč. Vobče izkorišča močna krmila ona krava bolje, ki je že z mladega nanje navajena. Mleko starejših krav ima navadno itak že nižjo toľščobnost. Pravilna in trikratna namesto dvakratne molže ter gibanje živali na dobrem pašniku prispevajo k zvišanju toľščobnosti.

Št. 66. — D. I. G. — Vi pišete: Ako je vknjižen v zemljiški knjigi dolg na posestvu, ali je res, da je ta vknjižba neizpodbiten dokaz, da dolg v resnici tudi obstoja?

Odgovor: Ne, ni res. Vknjižba sama ni še nikak dokaz, da dolg dejansko obstoja. Večkrat se pripeti, da je dolg, ki je bil v resnici napravljen, že davno plačan, ali vknjižba izbriša se ni še izvršila. Dalje so slučajji, da se porok zavaruje s vknjižbo za oni znesek, za katerega je porok, dasi on ni nikoli dal posojila. Pri ženitvi si večkrat žena zavaruje svojo doto na ta način, da se vknjiži na posestvo moža, itd. itd. Iz tega Vam bo jasno, da nimate še dokaza v rokah o obstoju dolga, ako se ta dokaz opira le na obremenitev v zemljiški knjigi.

PRAKTICNE DROBTINICE

Kako ohranimo dolgo časa sveže češplje, ne da bi se pokvarile?

Najenostavnejši način je ta-le: Ne preveč zrele, zdrave češplje vložimo v lonce in sicer tako, da med vsako plast češpelj denemo po eno plast popolnoma suhega listja od bukve ali pitanega kosanja. Ko je lonec poln, se dobro zamaši s pergamentnim papirjem in kosom plaňa, ki se poveže okoli roba na loncu. Tako pripravljen lonec se zakoplje v kletji, ali zunaj pod kako šupo 60 cm globoko pod zemljo. Na ta način spravljene češplje se drže večkrat do spomladi.

Kako pripravimo gnojnico za zalivanje zelenjadi?

Kdor nima naravne gnojnice od hlevskega gnoja, si lahko pripravi gnojnico za zalivanje zelenjadi na sledeči način: V primerno kad naj dene do $\frac{1}{4}$ na visoko kravjeka. Potem naj ta gnoj zalije z vodo in dobro premeša. Ta mešanica bo kmalu začela vreti, kar se pospeši na ta način, da gnojnico večkrat premešamo in poslavimo kad na solnčno mesto. Čez dva tedna je ta gnojnica dobra za zalivanje. Izvršino gnojnico dobimo tudi, ako razmočimo kokošji gnoj in saje. Isto tako nam da ovčji ali

kozji gnoj, ki mu pridenemo nekoliko rožene moke, ki se pridobiva z mlenjem živalskih rogov in parkljev ter se prodaje v trečovini, v dveh tednih zelo močno gnojnico.

Kako se pokončujejo ose?

Ose nam delajo veliko škodo, zlasti na sadju in grozdju. Zato jih moramo pokončevati in izrabiti vsako priliko, da jih zatremo. Najlaže storimo to s tem, da ob mraku, ko so vse ose doma, zlijemo v podzemeljsko luknjo, ki služi osam za vhod in izhod, $\frac{1}{4}$ litra karbolineja ter luknjo nato zabijemo z zemljo. Duh po karbolineju bo pokončal vse ose v gnezdu.

Koliko semena je treba za 1000 kvadratnih metrov?

Zimska pšenica od 14—24 kg, jara pšenica od 15—22 kg, zimska rž od 12—22 kg, štiri in šest vrstni ječmen od 12—18 kg, oves od 10—16 kg, ajda od 7—12 kg, lan od 13—18 kg, domača črna detelja od 1.5—2.5 kg, inkarnatna detelja od 3—4 kg, lucerna od 2.5—3.5 kg, neoluščena esparzeta ali turška detelja od 18—24 kg, korenje (ribano seme) od 3—5 dkg, jesenska repa $\frac{1}{4}$ kg. Te številke veljajo za ročno setev in ne v vr-

stah. Če se pa seje v vrstah, se veliko semena prihrani. Pri pšenici je razlika, če se seje s strojem v vrste okoli 4 kg pri 1000 m² površine. Že samo radi tega dejstva se nabava sejalnega stroja izplača, če ne pojedincu pa za skupno uporabo.

J. Ušaj.

Kako se najlaže zatré krvava uš na jablanah.

Najnovejše pa tudi najuspešnejše sredstvo za uničenje krvave uši na jablanah, je umetna naselitev po telesu sicer majhnega, a v borbi proti krvavi uši močnega sovražnika krvave uši t. j. žužka, ki se v znanstvu *Aphelinus Mali* imenuje. Ta mali žužek polaga svoja jajčka v živa telesa krvave uši. Iz teh jajčk se izvalijo ličinke, ki pojedjo in s tem uničijo krvavo uš. Za naselitev tega žužka zadoskuje nekaj vejic, na katerih se nahajajo ali žužki sami, ali pa njih jajčka. Te vejice se potem izpostavijo v sadovnjak. Kdor bi hotel imeti take vejice, naj se obrne na sledeči naslov: R. Stazione Entomologica in Firenze, ki bo rada ustregla njegovi želji. — U.

Umetna gnojila iz kobilic. — V Argentini (Amerika) delajo kobilice ogromno škodo. V pričetku lanskega leta je neka angleška tovarna umetnih gnojil obvestila argentinsko vlado, da rabi velike množine kobilic za izdelavo svojih tovarniških izdelkov. Tovarna je do sedaj že dobila več pošiljatev kobilic, ki jih plačuje po 400 lir za tono (10.000 kg). — V Argentini pa so se osnovale posebne družbe za lov kobilic. Blaga je toliko, da se lov izplača.

Bledica na trtah. — Bledico povzročijo lahko razne okolnosti: slaba podlaga, premokra zemlja, preapnena zemlja, bolj so podvržene bledici one trte, ki so cepljene na riparijo *sauvage*. Mlade trte hrpijo od bledice bolj nego stare. Edino sredstvo proti bledici je, da odstranimo vzroke in skrbimo za gnoj. Posebno priporočamo gnojenje s solifrom. Tudi že-

lezna galica, ki se razdrobi in poltroši po vinogradu, lupatam koristi.

Ali se šibi trta, če se joče? — Na vsak način. Vsaka izguba soka je obnem izguba moči. Trte, ki so se kasno obrezale in ki so izgubile mnogo soka, ostanejo čez celo poletje blede. Zato se priporoča, da obrezujemo trte pred zimo ali rano spomladi, da se rana še pred aprilom zasuši. Majhna izguba trtnega soka seveda ne vpliva tako hudo.

Steklenice, v katerih shranjuješ vino, ne postavljalj v kleti pokoncu, ampak jih polagaj na pesku na stran tako, da je vrat do zamaška napolnjen z vinom. Na ta način bo vino ohranilo vedno dober okus. Seveda mora biti zamašek popolnoma snažen, ne pa plesniv.

Deževnica (glista) kot kurja piča. — Pri lopatenju vrtoč najdemo polno deževnic, katere tvorijo za kokoši pravo sladčico. Te nabiramo v napol s prstjo napolnjeno posodo, katero potem izpraznimo v kokošnjaku. Pripomniti pa je, da je pokladanje deževnic kokošim v času od maja do avgusta nevarno, ker se deževnice v teh mesecih plode in so take deževnice za kokoši strupene.

Vkuha lanenega semena koristli čestokrat pri raznih živalskih boleznih, tako n. pr. pri živini, ki je zabasana ali zaprta, ali pa če ima kakšno vnetje. Ako se krava po porodu ne more otrebiti, zadostuje, ako se ji da vsak dan trikrat po 1 l vkuhe lanenega semena.

Lesni ogelj za kokoši. Če imajo kokoši grižo, ustavi se najlaže, ako se primeša mehki krmni in sicer če jo je malo, eno, če jo je pa več, dve žlici v prah stolčnega lesenega oglja. Sicer se pa ni treba strogo držati prej navedene mere oglja, kajti če je več ali manj, to ne škoduje.

Zmeša se lahko tudi večja množina ogljenega prahu s stolčeno staro malto in predloži kuram, da to zmes poljubno žro. Tako zmes žro kure prav rade, tudi če niso bolne. Če se poklada zdravim kuram leseni ogelj, prepreči se, da bi se jih griža polotila.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Nadzorstvo nad našimi zadrugami. — Kakor poroča »Federazione Italiana dei Consorzi Agrari« v Pjačenci je imenovan poseben nadzornik v osebi g. Umberta Baldini z nalogo, da nadzoruje poslovanje kmetijskih zadrug v beneškem ozemlju, torej tudi v naših krajih.

Ribolovna komisija. — V zmislu tozadevnih predpisov je prefekt goriške pokrajine imen val posebn komisijo, ki naj določi, kakšne ribolovne priprave se smejo rabiti pri ribjem lovu v rekah in jezerih v pokrajini. V to komisijo sta med drugimi imenovana tudi g. dr. Tonizzo Datelmo, ravnatelj Kmetijskega urada v Gorici, in g. Frandolič Josip, vodja ribjega vališča v Kobaridu.

Mak se v Italiji ne sme sejati brez dovoljenja oblasti.

Marsikdo ne ve, da se v naši državi ne sme sejati in pridelovati mak brez posebnega vladnega dovoljenja. Zato je bolje, da se setev maka opusli, da ne bi imeli sitnosti in stroškov. Kdor bi pa hotel kljub temu sejati mak, bi moral napraviti prošnjo na ministrstvo. Prošnjo je nasloviti na R. Ministero degli Interni, Direzione Generale della Sanità. V tej prošnji se mora navesti kraj in velikost zemljišča, ki se želi zasejati in v kako svrhu se seje, t. j. zakaj se bo pridelek uporabil. Ta naredba je v Italiji zato v veljavi, da se prepreči pridelovanje maka v svrhu skritega izdelovanja opija iz njega. Opij je poleg zloglasne kokajine hud narkotični strup, ki ga nekateri uživajo za omamo telesa. Zlasti je še škodljiva razvada razširjena v Orijentu. Da ne bo nesporazumljenja, je pa setev lepoticnega t. j. polnega maka, dovoljena. — U. J.

Rak na oleandrih.

Oleander je pri nas zelo cenjena in močno razširjena lepoticna rastlina. Na njemu se pa je pojavila v zadnjih letih

ena posebna in zelo nevarna bolezen. Na poganjkih, na listih in tudi na starem lesu se pojavijo rjave in črne krastam podobne rane in bule. Napadeno listje postane popolnoma črno in se v kratkem posuši, a okužene mladike, ki izgledajo, kakor da bi jih pofolekla močna loča, zadobijo močno odprte rane in otekline ter prenehajo popolnoma rasti.

To bolezen, ki se je tudi pri nas pojavila, je preštudiral uradnik goriškega kemičnega poizkuševališča dr. E. Hapacher. On priporoča v listu »Giornale di Agricoltura della Domenica« v članku pod naslovom »Jetika na oleandrih« sledeča sredstva proti tej bolezni:

Čim se je bolezen pojavila, je najmanj 20 cm izpod najnižjega okuženega mesta porezati vse okužene mladike in jih sežgati. Nastale rane je zamazati z voskom in pomazati s 100% raztopino železne galice v vodi, ali pa s kakšnim drugim razkuževalnim sredstvom (n. pr. Antiparassit ali kreolina.) — J. U.

Peteršilj in pasji peteršilj. V peteršiljevih setvah se prikaže včasih prav strupena rastlina, ki povzroči pri človeku lahko smrt, ako jo zaužije; ta rastlina se zove pasji peteršilj. Od navadnega peteršilja pa se razlikuje v tem-le: Peteršilj je dvoletna rastlina ter napravi prvo leto samo listje, a šele v drugem letu napravi trivoglato semensko steblo, pasji peteršilj pa napravi že v prvem letu okroglo steblo, katero je z neko višnjevkasto moko pokrita. Ako zapaziš torej v peteršiljevi setvi rastline, ki gredo že prvo leto v seme, si lahko gotov, da je to pasji peteršilj, zato ga kar izpuli in zavrzi. Peteršiljevo listje je svitlo in široko ter prijetno diši. Listi pasjega peteršilja so bolj temne barve, na spodnji strani so močno svetli in če jih med prsti zmečkaš, dajo od sebe zopern duh, enak česnovemu. Na listih pasjega peteršilja, ki delajo kobulo, zapaziš tri dolge, na eno stran navzdol viseče pokri-

valne lističe, katerih ne najdeš pri nobeni drugi kobulnici. Vzlic tem razlikam med enim in drugim se oba peteršilja pogostoma zamenjata. Zato je priporočljivo, posebno onemu, ki ne zna dobro razločevati strupenega peteršilja od pravega, naj seje rajši kravžasti peteršilj, ki ga ni mogoče zamenjati s pasjim peteršiljem.

Mrzla pitna voda škoduje domačim živalim. Konj n. pr., katere napajaš s premrzlo vodo, položi se rada kolika. Če hočeš, da bodé živina zdrava, napajaj jo z vodo, katéra ima najmanj 7° R. A voda naj ne bo obležena, ker ima zoprni okus in ne okreпча živine, marveč je mnogokrat kriva, da dobi živina drisko. Konjem prija sveža voda.

Lupine za kokoši. Marsikateri kurjerec še dandanes ne ve, kako velikega pomena so jajčje lupine v kurjereji. Zdrobljene jajčne lupine, so posebno za mlade kure izvrstna hrana, ker vsebujejo mnogo apna in fosforovih soli. Jajčje lupine so v stanu nadomestiti za kokoši neobhodno potrebno fosforovokislino apno. Kuram, ki nesejo jajca z mehko lupino ali celo brez nje, bi se moralo pokladati v glavnem mnogo jajčnih lupin.

Da se listje na breskvah skrtoviči, vzrok je temu neka glivica in sicer takozvana »Exoascus deformans«. Tudi letos se opazi v nekaterih krajih po breskvah mnogo mehurčastego skrtatovičenega in na spodnji strani kakor z belo moko posutega listja. Kdor hoče ozdraviti take bolne breskve, naj vse bolno listje previdno in skrbno odščipne ter sežge, zdravo listje naj pa dobro in večkrat poškopri s 1/2 do 1% galičnic-apneno raztopino, torej s takšno, kakršna se uporablja za škropljenje trt.

Kakšna umetna gnojila se imajo uporabiti za krmsko peso? — Na vsak ha površine 60 kg fosforove kisline iz superfosfatov, 160 kg kalija iz 40% kalijeve soli in 60 kg dušika na leto, za kar je treba 400 kg rudninskega superfosfata in 400 kg 40% kalijeve soli, ki se naj raztrosita pred oranjem in potem

podorjeta. 200 kg čilskega solitra naj se pa raztrosi in sicer polovica o sajenju pese, ostali del pa o pletvi.

Preobrazba čebele:

Doba jajčeca	pri matici	pri čebeli	pri trotu
	3	3	3 dni
„ žerke	5 7	5 1/2 - 6	6 1/2 - 7 11-12 dni
„ ličinke	2 7	3	4 - 5
„ bube	5 - 7	9 - 10	10
Preobr. traja	15 - 17	20 1/2 - 22	23 1/2 - 24 dni

Čebela ostane v panju 8 dni; od jajčeca mine 5—6 tednov. Matica po 25 do 30 dneh leže jajčeca in trot je po 32 dneh goden za plemenitev.

Navaden zrel med ima povprečno sledeče sestavine:

vode	18.—%
invertiranega sladkorja	75.—%
lrsnega sladkorja	3.—%
dekstrina	3.—%
mravljične kisline	0.12%
fosforove kisline	0.03%
drugih organskih snovi	0.61%
rudninskih snovi (pepel)	0.24%

	100.00%

Matica lahko zaleže 50 jajc na uro, na dan torej 1.200. Ob izvrstni paši tudi 3000—4000. Na leto 100—200.000. 500 jajčec odtehta matico. Na dan izleže 2—6 krat svoje teže. Skozi poletno dobo pa 400 kratno težo lastnega života.

Trot se izleže iz neoplojenega jajčeca, čebela iz oplojenega. To lastnost imenujemo jalorodnost ali partenogezo.

Saje — dober gnoj. Stroške ja čiščenje dimnikov lahko pokrijemo nekoliko s tem, da rabimo saje za gnoj. V več krajih pa vržejo ljudje saje iz nevednosti v kako zakotje med kamenje ali sipino, da tam prav dobro uspeva plevel, kar je za kmeta še škodljivo, ker se potem plevelovo seme zatrosi še drugod. Pametni kmetovalci pa porabijo saje za gnoj. Vsake saje pa niso enake gnojilne vrednosti, ki se ravna po tem, koliko vsebujejo saje amotjakaličnega dušika. Saje pa ne dajo precej svoje gnojilne moči iz sebe. Poletj se zgodi to hitreje, pozimi kasneje. Najbolje je, če saje že

jeseni ali pozimi spravimo na vrt. Sajje so posebno dober gnoj za salato, špinačo, zelje, čebulo in sadno drevje. Če se gnoji s sajami, se tudi manj plodi razen mrčes. Tudi irate si opomorejo, če se pozimi malo polresejo s sajami. Dobro pa je, če se za sajami polrese še malo komposta. Sajje so pa tudi dober gnoj za rastline v loncih, ki po sajah jako dobro uspevajo.

Napajanje živine. Živine ne smemo nikdar napajati v vsaki mlaki, če hočemo, da ostane zdrava. Napajaj jo vselej le na zdravi in čisti vodi. Najboljše je pač napajati živino ob čisti studenčnici, ako pa te ni, potem naj se napaja tudi ob čistih potokih in rekah, nikakor pa ne ob kalnih lužah in mlakah, v katerih voda stoji in smrdi od raznih rastlin in živali, ki v njej gnijejo. Taka voda je jako nezdrava za ljudi kakor za živino in prav lahko se zgodi, da zbolijo po njej živina in po živini tudi ljudje.

Rano zelje dobimo, ako ga posejemo že meseca septembra ali začetkom oktobra v lehe ter ga še pred zimo presadimo na polje. Za lehe se mora odbrati na vrhu najboljša lega z najboljšo zemljo. Ko so zrastle sadike za pet do deset centimetrov visoko, se presadijo v dobro pripravljeno zemljo ravnotako kakor spomladi ali poleti. Nekaj sadik se mora pustiti na lehi, da se izpopolnijo spomladi z njimi ona mesta, kjer se ni kaka sadika prijel ali pa je vsled zime porzebla. Na ta način dobimo že koncem maja debele zeljnate glave. Južne lege ali lege v zavelju so za pridelovanje takega zelja seveda najboljše.

Na prodaj imam 35 čebelnih družin in sicer 9 »Žniderskičev«, 21 »Peternelovcev« in 5 »Kobariških panjev«. Čebele so zdrave in z zadostno zalogo medu.

Smast pri Kobaridu.

Ivančič Albert.

Odlikovano tisk. podjetje L. Lukežič, Gorica. — Odgovorni urednik: Ravnatelj Viljem Dominko.

Zavarovalnici „LE NORD“ in „ROYAL EXCHANGE“
sta najgotovejši zavarovalnici proti požaru, streli,
in vsem drugim nezgodam.

Zastopstvo za GORIŠKO in bivšo KRANJSKO ima
HROVATIN KSIST
v **GORICI, Viale XXIV Maggio št. 11 - prej ul. Treh kraljev.**
Zavarovanje proti nezgodam delavcev na delu.

MIRODIZNICA (drogerija) „DIANA“
Gorica - Via Rastello N. 27

Na drobno in debelo!

Zaloga raznovrstnih kemičnih proizvodov - medicinskih zelišč - suhih in oljnatih barv - firnežev - čopičev - ščetki - toaletnega in navadnega mila - čistil in pripomočkov za vino - sirišča, tekočega in v prahu — bakrene in železne galice - žvepla - čilskega solitra - zamaškov - cevi in drugih izdelkov iz kavčuka itd.

Blago prvovrstno, cene zmerne, postrežba točna in solidna, za kar jamči in se priporoča

Anton Mervič, lastnik,